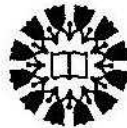

روانشناسی و آموزش کودکان ناشنوا

دکتر سعید حسن‌زاده

تهران

۱۳۹۳

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

سرشناسه: حسن زاده، سعید، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور: روان‌شناسی و آموزش کودکان ناشنوا / سعید حسن زاده.
مشخصات نشر: تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)،
مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری: هشت، ۲۲۰ ص.
فروست: ((سمت))؛ ۱۲۸۲، علوم تربیتی؛ ۸۱)
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۰-۳۶۱-۵ ۶۰۰۰۰ ریال
یادداشت: پشت جلد به انگلیسی: Saeid Hassanzadeh, Psychology and Education
of Deaf Children.
یادداشت: چاپ اول: تابستان ۱۳۸۸، چاپ دوم: زمستان ۱۳۹۳.
موضوع: ناشنوایان - آموزش
موضوع: ناشنوایان - روش‌های ارتباطی
موضوع: ناشنوایان - روان‌شناسی
شناسه افروده: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز
تحقیق و توسعه علوم انسانی
رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۸ / ح ۵ ر ۹ / HV ۲۴۳۰
رده‌بندی دیویی: ۳۷۱/۹۱۲
شماره کتابشناسی ملی: ۱۶۸۸۲۶۳

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)
مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

روان‌شناسی و آموزش کودکان ناشنوا

دکتر سعید حسن زاده (استادیار دانشگاه تهران)

چاپ اول: تابستان ۱۳۸۸

چاپ دوم: زمستان ۱۳۹۳

تعداد: ۵۰۰

حروفچینی و لیتوگرافی: «سمت»

چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات وابسته به اوقاف و امور خیریه

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشندگان و عوامل

توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

نشانی ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)،

روبه‌روی پمپ گاز، کدپستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۲-۴۴۲۴۶۲۵۰.

www.samt.ac.ir

info@samt.ac.ir

هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش
یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

سخن «سمت»

یکی از اهداف مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاهها بوده است و این امر، مستلزم بازنگری منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در مبنایی و مسائل این علوم است.

ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گامهایی برداشته بود. اما اهمیت موضوع اقتضا می کرد که سازمانی مخصوص این کار تأسیس شود و شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها» را که به اختصار «سمت» نامیده می شود، تصویب کرد.

بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد از عنایت خداوند و همت و همکاری دانشمندان و استادان متعهد و دلسوز، به مطالعات و تحقیقات لازم بپردازد و در هر کدام از رشته های علوم انسانی به تألیف و ترجمه منابع درسی اصلی، فرعی و جنبی اقدام کند.

دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب نظران پوشیده نیست و به همین جهت مرحله کمال مطلوب آن، باید به تدریج و پس از انتقادات و یادآوریهای پیاپی ارباب نظر به دست آید و انتظار دارد که این بزرگواران از این همکاری دریغ نورزند. کتاب حاضر برای دانشجویان رشته علوم تربیتی در مقطع کارشناسی به عنوان منبع اصلی درس «روان شناسی و آموزش کودکان ناشنوا» به ارزش ۲ واحد تدوین شده است. امید است که علاوه بر جامعه دانشگاهی، سایر علاقه مندان نیز از آن بهره مند شوند.

از استادان و صاحب نظران ارجمند تقاضا می شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، این سازمان را جهت اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران یاری دهند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۳	فصل اول: تاریخچه
۳	تاریخچه آموزش ناشنوایان در غرب
۱۲	تاریخچه آموزش ناشنوایان در ایران
۱۵	فصل دوم: روشهای ارتباطی
۱۸	زبان اشاره
۲۲	مختصات ممیزه زبانهای اشاره
۲۶	زبان اشاره بین‌المللی
۲۷	گفتار نشانه‌دار
۲۹	گفتار نشانه‌دار زبان فارسی (الفبای گویای باغچه‌بان)
۳۷	یادگیری گفتار نشانه‌دار
۴۳	ارتباط کامل
۴۷	دو زبانگی - دو فرهنگی
۴۹	فصل سوم: ارزیابی‌های روانی - آموزشی
۵۰	فرضهای زیربنایی سنجش
۵۱	تشخیص و جایگزینی
۵۲	حیطه‌های مورد سنجش
۶۲	فصل چهارم: رشد شناخت
۶۴	عملکرد ناشنوایان در آزمونهای هوش
۶۸	حافظه کوتاه مدت

۶۹	بازی نمادین
۶۹	رشد مفاهیم و استدلال
۷۰	نظریه ذهن در کودکان ناشنوا
۸۲	تأملی بر تحقیقات انجام شده در زمینه نظریه ذهن کودکان ناشنوا
۸۶	فصل پنجم: وسایل کمک شنیداری
۸۷	تاریخچه سمعک و انواع آن
۸۹	اجزاء سمعک
۹۳	جاگذاری سمعک روی گوش
۹۵	نحوه مراقبت از سمعک
۹۸	بازخورد صوتی (سوت زدن) و برطرف کردن آن
۱۰۵	کاشت حلزون شنوایی
۱۱۱	برنامه کلینیک کاشت حلزون ملبورن
۱۲۰	فرایند کاشت حلزون شنوایی
۱۳۶	فصل ششم: توان بخشی شنیداری کودکان
۱۴۱	گوش کردن و رشد پیش کلامی
۱۴۴	آشنا کردن کودک با وسیله کمک شنیداری
۱۴۶	استفاده از درون داد تک حسی (شنوایی)
۱۴۷	عناصر رشد شنوایی
۱۶۱	فصل هفتم: رشد زبان گفتاری
۱۶۱	عوامل مؤثر بر رشد زبان گفتاری ناشنویان
۱۶۷	پیشرفت گفتار در کودکان آسیب دیده شنوایی
۱۶۸	گفتار در بافت زبان گفتاری
۱۶۹	عوامل اصلی رشد بهینه زبان گفتاری
۱۷۵	راهکارهای آموزش گفتار
۱۸۱	پیشگیری از خطاها و اصلاح آنها

صفحه	عنوان
۱۸۵	فصل هشتم: خواندن و نوشتن در کودکان ناشنوا
۱۸۵	خواندن
۱۹۳	نوشتن
۱۹۸	فصل نهم: مشاوره با والدین
۲۰۶	مشاوره
۲۰۸	مسائل والدین
۲۱۲	منابع

www.ketab.ir

پیشگفتار

آموزش و پرورش کودکان و دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی در ایران از سال ۱۳۰۳ با همت، درایت و پشتکار بی‌مثال مرحوم جبار باغچه‌بان در دوره‌ای شروع شد که آموزش رسمی کشور هنوز در دوران طفولیت خود بود. ادامه و گسترش کار با همراهی متخصصانی توأم شد که اگرچه تعداد آنها قلیل بود، ولی به واسطه تجربیات عملی‌ای که از آموزش ناشنوایان در کنار باغچه‌بان اندوخته بودند و همچنین دوره‌هایی که در کشورهای صاحب تجربه در این زمینه به دست آورده بودند، بسیار مفید واقع شدند. در این میان باید به زحمات و تلاشهای بزرگانی همچون ثمینة باغچه‌بان، محمود پاکزاد و مرحوم استاد حاج‌علی‌اکبر و جمشید پیرنظر اشاره کرد.

متأسفانه در سالیان اخیر توجه کافی به تربیت علمی کسانی که در زمینه آموزش و پرورش ناشنوایان فعالیت می‌کنند، صورت نگرفته است و حتی بعضی از افراد با وجود نداشتن حداقل بضاعت علمی و عملی، فقط از بد حادثه به امر آموزش این عزیزان پرداخته‌اند. از سویی، مراکزی که به تربیت متخصص در این زمینه می‌پردازند خود فاقد مدرسان واجد صلاحیت و منابع کارآمد و تخصصی‌اند. مشکلی که صرفاً با پژوهش، ترجمه و تألیف منابع کارآمد و اعزام دانشجویان به کشورهای پیشگام در آموزش ناشنوایان، می‌توان به حل آن امیدوار بود.

اما مخاطبان این کتاب، دانشجویان رشته‌های آموزش و پرورش، علوم تربیتی کودکان استثنایی و همچنین دانشجویان تربیت معلم ناشنوایان‌اند. در این کتاب که شامل نه فصل است، سعی کرده‌ام مطالب را به گونه‌ای تنظیم کنم که خواننده با تاریخچه آموزش ناشنوایان و روشهای ارتباطی، ویژگیهای شناختی و ارتباطی کودکان ناشنوا و مداخلات توانبخشی و روان‌شناختی مورد نیاز این کودکان و خانواده‌های آنان آشنا شود.

دکتر سعید حسن‌زاده